

Kampen mod den Globale Ulighed

I de seneste par år, er der kommet en stigende fokus på den galoperende ulighed, både i Danmark og i resten af verden. Det er særligt den franske økonom Thomas Piketty og hans værk om kapitalismens uafvendelige tendens til at skabe ulighed, der igen har fået hele verden til at diskutere ulighed – herhjemme båret frem af en række civilsamfundsorganisationer.

Enhedslisten hilser debatten meget velkommen, for den er yderst aktuel – ikke mindst i et udviklingsperspektiv.

7 ud af 10 bor i dag i lande, hvor uligheden er steget gennem de seneste 30 år. Tal fra Credit Suisses årlige formueopgørelse viser, at den rigeste 1 procent, nu råder over hele 43 procent af verdens rigdomme. Til sammenligning råder de 80 procent fattigste mennesker kun over 6 procent af verdens rigdomme. Endnu værre står det til, hvis man alene ser på den absolut mest velhavende elite. Den britiske udviklingsorganisation Oxfam har i en nylig rapport opgjort, hvordan de 85 rigeste mennesker tilsammen nu ejer lige så meget som de fattigste 3,5 milliard mennesker, eller hvad, der svarer til halvdelen af jordens befolkning.

Denne økonomiske ulighed afspejler sig også i den politiske arena, hvor beslutningsprocesser fra lokalt, til nationalt og helt op til det globale plan i stigende grad styres udelukkende under hensyntagen til en snæver elites politiske og økonomiske interesser.

De katastrofale konsekvenser af denne udvikling, der har accelereret kraftigt siden 1970'erne, er med de sammenvævede økonomiske og klimamæssige kriser vi står over for blevet tydelig for enhver. Spørgsmålet er så, hvad vi gør ved det.

Enhedslistens udviklingspolitik

For Enhedslisten er udviklingspolitikken ét redskab blandt mange i kampen mod det nuværende politisk-økonomiske system, der på ingen måde har været i stand til at fordele verdens goder på retfærdig vis, men tværtimod er drivkræften bag de nuværende kriser og den stigende globale ulighed. Motiverne bag Enhedslistens udviklingspolitik er således først og fremmest international solidaritet og den internationale og fælles kamp for en verden uden politisk og økonomisk ulighed.

Enhedslisten mener, at dansk udviklingsbistand - i overensstemmelse med loven for dansk udviklingssamarbejde fra 2011 – har mulighed for at yde et større bidrag til at bekæmpe fattigdom og ulighed, og EL vil arbejde for at dette fokus styrkes. Derfor mener EL også, at bistanden bør øges til 1% af BNI med følgende prioriteter.

1. Demokratiske rettigheder og et stærkt civilsamfund – ikke erhvervsstøtte

Internationalt har tendensen inden for udviklingspolitik i de seneste år været, at politikken er gået fra at være et progressivt instrument til at bekæmpe fattigdom i det Globale Syd til i stedet at pleje erhvervsinteresser fra Nord. Dette gælder i høj grad også i Danmark, hvor de seneste regeringer – og særligt den nuværende – ser bistandsmidlerne og udviklingspolitikken i sin helhed som smørelse i regeringens samarbejde med erhvervslivet om at finde nye markeder og investeringsmuligheder¹ i det Globale Syd.

Enhedslisten vender sig kraftigt imod denne tendens og ser hellere, at hjørnестenen i dansk udviklingspolitik er kampen for at sikre demokratiske rettigheder og et stærkt og kritisk civilsamfund. Enhedslisten prioriterer derfor støtte til civilsamfundsudvikling højt.

Vores udviklingspolitik skal desuden sigte mod at inkludere civilsamfundet i Syd i langt højere grad, end den gør i dag. Der skal arbejdes aktivt på at skabe et pluralistisk, folkeligt forankret, uafhængigt og kritisk civilsamfund, der agerer som vagthund frem for skødehund overfor lokale regeringer såvel som overfor internationale offentlige og private donorer med egne dagsordener. Stærke demokratiske bevægelser, der kræver deres politiske, økonomiske og sociale rettigheder fra beslutningstagere er en forudsætning for, at alle andre udviklingstiltag, når ud til den bredere befolkning.

Der er stadig behov for udviklingsbistand der kan fremme en langsigtet og bæredygtig økonomiske udvikling i udviklingslandene. EL mener det kræver et fornuftigt samspil mellem stat, marked og civilsamfund at skabe en sådan udvikling, og at Danmark her har noget at bidrage med. Den danske bilaterale bistand kan støtte udviklingslandene i både at sikre velfærd og rettigheder, give det lokale erhvervsliv gode rammebetingelser for en bæredygtig erhvervsudvikling og øget lokal beskæftigelse. EL er kritisk overfor de nuværende tendenser til at fokusere på vækst og privatsektorstøtte uden nogen strategi for om væksten skaber udvikling og øget lighed og om erhvervsudviklingen rent faktisk øger beskæftigelsen.

2. Langsigtet og resultatorienteret udvikling – ikke mere militarisering

Danmark har tidligere haft gode erfaringer med langsigtede udviklingsindsatser og programmer i både Latinamerika, Afrika og Asien. Gennem de seneste år er der sket en reducere i antallet af partnerlande, og et øget fokus på sikkerhedspolitik og skrøbelige stater i udvælgelsen af partnerlande.

Der er gode grunde til at yde bistand til lande i post-konfliktsituationer, men det bør ikke ske på bekostning af velfungerende indsatser i de mere stabile udviklingslande.

¹ Se eksempelvis http://um.dk/da/~media/UM/Danish-site/Documents/Politik-og-diplomati/Nyheder_udenrigspolitik/Regeringens%20strategi%20for%20eksportfremme%20og%20konomisk%20diplomati%20webfil.pdf & http://um.dk/da/~media/UM/Danish-site/Documents/Danida/Final%20Version_A%20Shared%20Agenda_PCD%20Action%20Plan_Printudgave.pdf

Enhedslisten mener, at sikkerhedspolitiske målsætninger er alt for styrende for valg af partnerlande. Samtidig er anvendelsen af udviklingsbistanden i stigende grad rettet mod at fremme sikkerhedspolitiske mål. Dette ses bl.a. gennem de store bevillinger der er givet til lande som Pakistan og Afghanistan i de seneste finanslove. Overordnet set er dette fokus på skrøbelige stater udtryk for halehæng til USA's og EU's sikkerhedspolitiske dagsorden. Enhedslisten mener, at Danmark fortsat skal give langsigtet udviklingsbistand til de fattigste udviklingslande og ikke yderligere opprioritere støtten til skrøbelige stater, men overlade og evt. finansiere denne støtte til de relevante multilaterale donorer (FN) med kapacitet og erfaring til denne type indsatser.

Fattigdommen har ændret karakter og i dag, hvor størstedelen af verdens fattige bor i mellemindkomstlande, er der grund til at åbne for dansk støtte til civilsamfundsudvikling i disse lande, dog kun hvis fokus for bistanden er på bekæmpelse af ulighed. Dansk bistand skal ikke gå til at sikre basale offentlige goder i lande der selv kunne omfordele fx ved at inddrive skatter fra egen rige befolkning, men støtte at en sådan omfordeling sker.

Det er Enhedslistens opfattelse, at alle indsatser til bekæmpelse af den globale ulighed bidrager til øget sikkerhed, fordi fattigdom og krig er grundlaget for problemer som terrorisme, pirateri og store flygtningestrømme. Frem for det nuværende fokus på militarisering af udviklingsbistanden så vil Enhedslisten arbejde for, at der udarbejdes langsigtede strategier for samarbejde med de fattigste lande, såvel som i de lande med størst økonomisk ulighed. Strategierne skal udarbejdes i tæt samarbejde med civilsamfundet i Syd.

Enhedslisten vil arbejde for at der altid sættes fokus på bekæmpelse af fattigdom og ulighed, når der udarbejdes lande-politikker og Danmark indgår i dialog med udviklingslandenes regeringer, ligesom de enkelte programindsatser bør vurdere, hvordan de bidrager til at reducere ulighed. På baggrund af den danske udviklingspolitik "retten til et bedre liv..." bør guidelines for landepolitikker og programmer omfatte retningslinjer for hvordan ulighed adresseres i al dansk bistand.

Danmark kan spille en stor rolle i det internationale donorsamfund, som vagthund og advokat for at sikre større lighed gennem forskellige tiltag. Det kan være at give støtte til opbygning af skattesystemer og forvaltninger, støtte partnerlande i at inddrive skat for skatteunddragende virksomheder, fremme progressiv indkomst og formue-beskatning, gennemføre kommunale udligningsordninger, velfærdsordninger og generelt udveksle erfaringer med danske tiltag til at reducere ulighed. Danmark bør gå forrest og have en klar strategi for at påvirke hele donorsamfundet.

I de lande, hvor Danmark har projekter, skal ambassaderne forpligtes til i højere grad at inkludere det brede civilsamfund i deres arbejde. Et stærkere samarbejde mellem ambassaden og græsrodsbevægelser skal styrke inddragelsen af civilsamfundet i det pågældende land.

Det vil indebære, at tendensen med at skære ned på Udenrigsministeriets kapaciteter og underlægge ministeriet danske erhvervsinteresser stoppes. Ambassaderne og DANIDA skal i højere grad kapacitetsopbygges til at støtte op om at fremme et stærkt og kritisk

civilsamfund såvel som demokratiske og gennemsigte statslige institutioner i Syd, der skal sikre befolkningens basale behov såsom uddannelse, sundhed, vand og energi, frem for at være eksportkontorer.

3. Frihed til at handle – ikke frihandel

Handelspolitik handler ikke bare om import og eksport af varer. Handelspolitik handler først og fremmest om de grundlæggende rammer for, hvordan mennesker i Nord og Syd organiserer samfundene. For eksempel har frihandelsaftaler bidraget til privatiseringen af natur og basale tjenesteydelser i Afrika. Millioner af almindelige mennesker står nu uden adgang til sundhed, uddannelse, rent vand og energi. Samtidig har privatiseringen bidraget til et kæmpe misbrug af verdens ressourcer. Frihandelsaftaler har desuden været med til at organisere samfundene i et *race to the bottom*, hvor lande i både Nord og Syd konkurrerer om, hvem der kan stille de slappest krav til private virksomheder. I løbet af de seneste 10-15 år har EU påbegyndt forhandlinger om et stort netværk af frihandelsaftaler og fællesnævneren for alle disse er netop, at de giver vidtgående rettigheder til multinationale, mens stateres politiske og økonomiske råderum indsnævres.

Som del af Enhedslisten kamp mod global politisk og økonomisk ulighed, indgår således en kamp mod det eksisterende frihandelsregime. Et første skridt i den retning er, at der gøres alvor af EU's, såkaldte, Policy Coherence for Development princip, hvor handelspolitikken underlægges udviklingshensyn. En sådan omprioritering kræver et brud med EU's eksisterende handelspolitik².

Enhedslisten arbejder således for et handelsregime, der giver plads til, at stater kan lovgive og regulere i overensstemmelse med befolkningens interesse – uanset hvad private virksomheder måtte synes om denne lovgivning. Stater skal altså have frihed til at handle, herunder beskytte egne markeder og have ret til at beskatte og stille krav til udenlandske selskaber – i overensstemmelse med befolkningens interesser.

En vigtig del af denne frihed til at handle, omfatter stateres mulighed for at bekæmpe kapitalflugt gennem de multinationales skatteunddragelse. Enhedslisten arbejder derfor for, at der globalt indføres nye initiativer for beskatning bl.a. land til land regnskaber, der vil gøre det sværere for store selskaber at unddrage sig beskatning, at Danmark bliver medlem af og drivkræft i Extractive Industry Transparency Initiative samt, at der indføres en skat på finansielle transaktioner, der hovedsagelig skal bruges til klimaindsatser og støtte til lande i det Globale Syd.

4. Grøn omstilling og retfærdig fordeling af naturens ressourcer – ikke grøn vækst

For Verdensbanken og andre politisk-økonomisk magtfulde aktører, heriblandt multinationale selskaber, er et kerneelement i hele 'grøn vækst' tankegangen, at alverdens naturressourcer skal privatiseres og markedsføres for at udvide mulighederne for profitakkumulering til fordel for en snæver elite, men på bekostning af flertallet. Som følge

² <http://www.altinget.dk/artikel/el-reel-samordning-kraever-brud-med-eus-handelspolitik>

heraf, har oprindelige befolkninger, småbønder og småfiskere verden over i de seneste par år mistet adgangen til og rettighederne over de naturressourcer, der udgør deres livsgrundlag – populært kaldet 'ressource-grabbing'. Denne tendens bliver aktivt fremmet af bl.a. regeringens – i tæt samarbejde med Landbrug og Fødevarer – forsøg på at tale for en udvidelse af den industrielle landbrugsproduktion i Afrika og resten af det Globale Syd.

Enhedslisten mener, at en afgørende del af kampen mod politisk og økonomisk ulighed er, at bæredygtigt smålandbrug og -fiskeri bliver højere prioriteret, og tænkt ind i en samlet indsats for fattigdomsbekæmpelse og for at sikre madsuverænitet, således at landene i det Globale Syd kan genvinde kontrol over deres madsystemer og ressourcer i det hele taget. En retfærdig fordeling af verdens naturressourcer er et helt afgørende første skridt for at sikre udvikling.